

คู่มือ

การปฏิบัติงาน

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

งานพัฒนา ส่งเสริม
มาตรฐานการศึกษา และ
การประกันคุณภาพการศึกษา
ประเมิน ติดตาม และ
ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

นางกมลวรรณ มนต์ประสิทธิ์
ศึกษานิเทศก์

สพป.กจ.2

คำนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 5 มาตรา 39 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 มาตรา 8 มาตรา 34 วรรคสอง ได้กำหนดให้มีการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ออกเป็น 8 กลุ่ม และออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา ออกเป็น 7 กลุ่ม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาระบบการปฏิบัติงานเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการปฏิบัติงาน

สำหรับคู่มือการปฏิบัติงานพัฒนา ส่งเสริม มาตรฐานการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา ประเมิน ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ฉบับนี้มีรายละเอียดของกระบวนการและคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานตามภารกิจประจำกลุ่มงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และภารกิจงานที่ได้รับมอบหมายจากนโยบาย ตามจุดเน้นสำนักงาน/จุดเน้นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคกาญจนบุรี เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคกาญจนบุรี เขต 2 ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดทำคู่มือปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ขอขอบคุณกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารเล่มนี้ ให้สมบูรณ์ สามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

นางกมลวรรณ มนต์ประสิทธิ์

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
1. วัตถุประสงค์	1
2. ขอบเขต	1
3. คำจำกัดความ	1
4. ขั้นตอนการจัดทำ	2
5. Flow Chart การปฏิบัติงาน	5
เอกสารอ้างอิง	6
ภาคผนวก	6

คู่มือการปฏิบัติงานพัฒนา ส่งเสริม มาตรฐานการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา ประเมิน ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้การปฏิบัติงานของกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย บรรลุผลตามภารกิจขององค์กร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 จึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการจัดการศึกษา
2. เพื่อให้การติดตาม ตรวจสอบการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อการใช้การวิจัย และพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง
4. เพื่อให้การประสานงานการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นไปอย่างมีระบบ
5. เพื่อให้กลุ่มนิเทศ ติดตาม ฯ ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนา ส่งเสริม มาตรฐาน การศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา ประเมิน ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

2. ขอบเขตของงาน

เป็นแนวทางสำหรับกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนา ส่งเสริม มาตรฐานการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา ประเมิน ติดตาม และตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา

3. คำจำกัดความ

การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (Internal Quality Assurance) เป็นระบบที่ สถานศึกษาสร้างความมั่นใจ (Assure) แก่ผู้รับบริการทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนองค์กรหรือสถาน ประกอบการที่รับผู้เรียน เข้าศึกษาต่อหรือทำงาน ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตาม มาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ มีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมคาดหวัง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งสร้าง ประโยชน์ให้แก่ ครอบครัวและชุมชนตามความเหมาะสม ด้วยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ทั้งองค์กรโดยใช้ หลักการมีส่วนร่วม บุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูและ ผู้บริหารตระหนักถึงเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ที่ เกิดกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จึงเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่ง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ผู้เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้ และถูกกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการ โดยหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกัน คุณภาพภายใน ให้สถานศึกษาดำเนินการโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง ภาครัฐและภาคเอกชน

การพัฒนา ส่งเสริม มาตรฐานการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา ประเมิน ติดตาม และ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยงานที่เกี่ยวข้อง ๔ งาน ดังต่อไปนี้

3.1 งานส่งเสริมการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่ ศึกษาระบบหลักเกณฑ์ วิธีการ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตลอดจน กฎเกณฑ์ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ศึกษา ค้นคว้า หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานการศึกษาแล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาชาติและระดับเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรทุกคนส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานระดับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของชุมชน/ ท้องถิ่น รวมทั้งการกำหนดตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ ในการแปลผลและตัดสินการผ่านมาตรฐานพร้อมทั้งจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษาด้วยกัน ร่วมกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัด สร้าง ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีหลักการและแนวคิดอยู่บนพื้นฐานการปรับปรุงพัฒนานิเทศ ติดตาม การจัดสร้าง พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3.2 งานตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่ จัดทำระบบการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา นิเทศสถานศึกษาเพื่อให้สามารถดำเนินการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการประเมินตนเอง ร่วมกับสถานศึกษาวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อนหาจุดพัฒนา และนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงสถานศึกษาที่ยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ จัดตั้งคณะทำงานเพื่อรับผิดชอบและให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาที่ยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์อย่างเป็นระบบจัดตั้งคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการตรวจสอบ วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดทำระบบสารสนเทศผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดทำเอกสารเผยแพร่ตัวอย่างสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานจากคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่การศึกษา นิเทศ ติดตาม กำกับ สถานศึกษาทุกแห่งให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์

3.3 งานประสานงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ประสานงานกับสถานศึกษาในสังกัด เพื่อเตรียมพร้อมรับการประเมินภายนอก ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาให้นำผลการประเมินคุณภาพภายนอก ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.4 งานศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย มาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน และภายนอกสถานศึกษาของแต่ละหน่วยงาน ส่งเสริม สนับสนุน และหรือร่วมกับสถานศึกษาดำเนินการวิจัยมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษานำผลการวิจัยมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัยมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา นิเทศ ติดตาม การวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และนำผลมาใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

การพัฒนา ส่งเสริม มาตรฐานการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา ประเมิน ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยงานที่เกี่ยวข้อง ๔ งาน ในแต่ละงานมีขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

4.1 งานส่งเสริมการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

- 1) ศึกษาาระบบหลักเกณฑ์ วิธีการ แนวทางการปฏิบัติ ตลอดจนกฎเกณฑ์ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
- 2) ศึกษา ค้นคว้า หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานการศึกษาแล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา และมาตรฐานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 3) ส่งเสริม และสนับสนุนให้สถานศึกษาสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ และการประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- 4) ส่งเสริม และสนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินการตามกฎกระทรวง พ.ศ.๒๕๖๑ การประกันคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และความต้องการของชุมชน/ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และเข้มแข็ง รวมทั้งการกำหนดตัวบ่งชี้ เกณฑ์ในการแปลผล การตัดสินใจผ่านมาตรฐาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา
- 5) ร่วมกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา
- 6) นิเทศ ติดตาม พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- 7) สรุปรายงานผลการดำเนินงาน และจัดทำเอกสารเผยแพร่ผลการดำเนินงาน/วิธีการปฏิบัติที่ดี

4.2 งานตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา

- 1) วางแผน และจัดทำระบบการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา
- 2) นิเทศ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถดำเนินการประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ดำเนินการตรวจสอบประเมินคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง นิเทศ ติดตาม ประเมินระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์ผลการตรวจสอบ ประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 4) ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ พัฒนาสถานศึกษาที่ยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์อย่างเป็นระบบ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
- 5) จัดทำ จัดหา เผยแพร่ ระบบสารสนเทศผลการประเมินคุณภาพ นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 6) ประสานงานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ส่งเสริมสถานศึกษาให้พร้อมรับการประเมินภายนอก
- 7) สรุป รายงานผลการดำเนินการ จัดทำเอกสาร เผยแพร่ผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ และนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

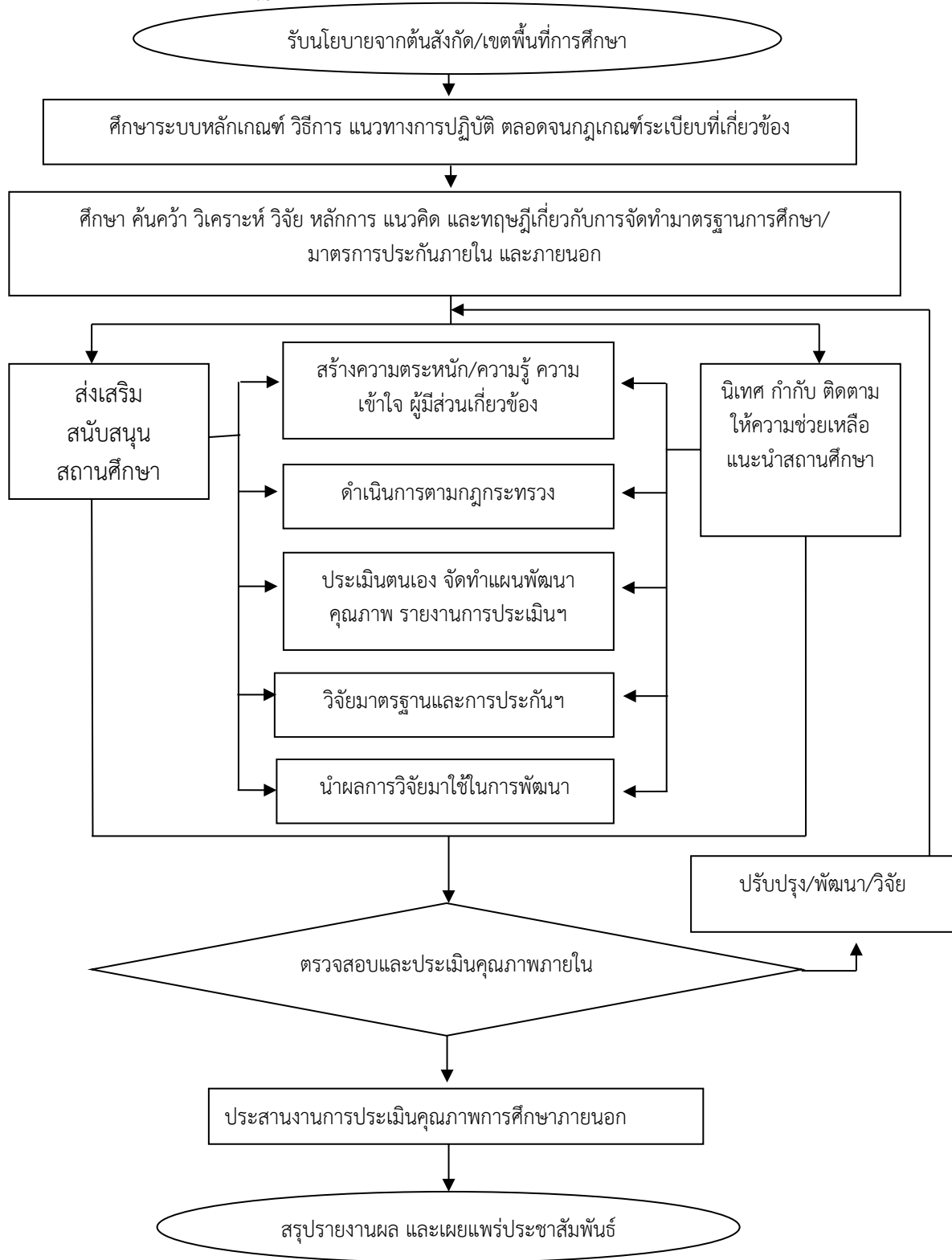
4.3 งานส่งเสริมและประสานงานการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา

- 1) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาประเมินตนเอง จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาที่เป็นรายงานประจำปี
- 2) ให้ข้อเสนอแนะกับสถานศึกษาในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อขอรับการประเมินภายนอก(ซ้ำ) ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด
- 3) จัดทำข้อมูลสถานศึกษาที่เข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอก ประสานงานกับสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมรับการประเมินภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)
- 4) ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในการตรวจสอบข้อมูล ผลการประเมินคุณภาพเพื่อให้ได้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่ถูกต้อง และนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
- 5) จัด/ส่งเสริมให้บุคลากรของสถานศึกษาอบรม สัมมนา พัฒนาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก
- 6) นิเทศ ติดตาม กำกับสถานศึกษาในการดำเนินการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ให้พร้อมรับและผ่านมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก
- 7) สรุปรายงาน สังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อเผยแพร่ และนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.4 งานศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย มาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน และภายนอกของแต่ละหน่วย
- 2) ส่งเสริม สนับสนุน และ/หรือร่วมกับสถานศึกษาดำเนินการวิจัยมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษา
- 3) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษานำผลการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 4) รวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัยมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 5) นิเทศ ติดตาม การวิจัยมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และนำผลมาใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

5. Flow Chart การปฏิบัติงาน

6. เอกสารอ้างอิง

- 6.1 คู่มือการประกันคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 6.2 กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561
- 6.3 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2559
- 6.4 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ลงวันที่ 27 กรกฎาคม 2554
- 6.5 แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

7. แบบฟอร์มที่ใช้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดตามความเหมาะสม